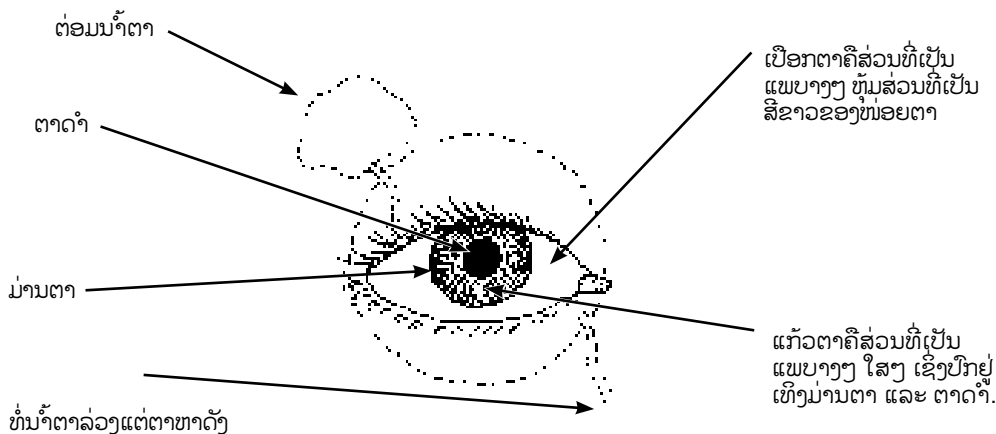

ຕາ

ອາການທີ່ສະແດງເຖິງອັນຕະລາຍ

ຕາເປັນສິ່ງທີ່ລະອຽດອ່ອນ ແລະ ຈຳເປັນຕ້ອງຮັກສາດ້ວຍຄວາມລະມັດລະວັງເປັນພິເສດ. ຖ້າມີອາການດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ເກີດຂຶ້ນ ຕ້ອງຮີບໄປຫາແພດ ໂດຍດ່ວນ ຄື:

1. ບາດແຜທີ່ເກີດຈາກການຕັດ ຫຼື ທັງແທງໜ່ວຍຕາ.
2. ຈຸດສີໝິ່ນໆຢູ່ແກ້ວຕາມີອາການເຈັບ ແລະ ມີອາການຕາແດງອ້ອມວົງ (ບາດແຜວົງຕາ)
3. ອາການເຈັບໃນໜ່ວຍຕາ (ອາດເປັນເພາະມ່ານຕາອັກເສບ ຫຼື ເປັນຕໍ່ຫີນ).
4. ເກີດມີຂະໜາດຂອງຕາດຳແຕກຕ່າງກັນ ພ້ອມກັບມີອາການເຈັບຕາ ຫຼື ເຈັບຫົວ.

ຖ້າຕາດຳມີຂະໜາດຕ່າງກັນອາດຈະມີສາເຫດມາຈາກສະໝອງໄດ້ຮັບການກະທົບກະເທືອນເສັ້ນເລືອດແຕກ ຫຼື ຕົ້ນໃນສະໝອງເປັນບາດແຜໃນຕາ, ເປັນຕໍ່ຫີນ ຫຼື ມ່ານຕາດຳອັກເສບ.

5. ມີເລືອດຢູ່ໃນ (ດ້ານຫຼັງ)ແກ້ວຕາ (ເບິ່ງໜ້າ 225).
6. ເມື່ອເກີດມີອາການສາຍຕາບໍ່ດີໃນຕາກາດຳໃດກໍາໜຶ່ງ ຫຼື ທັງສອງກໍາ.
7. ມີຈຸດສີຂາວໃນຕາດຳ. ນີ້ອາດຈະແມ່ນສັນຍານຂອງໂລກມະເຮັງ ຫຼື ຕໍ່ກະຈົກ (ເບິ່ງໜ້າ 225).
8. ຫາກອາການຕິດເຊື້ອ ຫຼື ອັກເສບຢູ່ໜ່ວຍຕາເຊິ່ງອາການເຈັບບໍ່ດີຂຶ້ນເລີຍຫຼັງຈາກທີ່ໄດ້ຮັບການຮັກສາດ້ວຍຢາຕ້ານເຊື້ອຊະນິດໃສ່ຕາແລ້ວ 5-6 ມື້.

Health Leaflet Corp International
Field Leaflet Corp

ບາດແຜຂອງຕາ

ຄວນຖືວ່າບາດແຜທຸກແບບທີ່ເກີດຂຶ້ນຢູ່ຕາແມ່ນມີອັນຕະລາຍ, ເພາະວ່າມັນອາດຈະເຮັດໃຫ້ຕາບອດໄດ້. ແມ່ນແຕ່ບາດແຜນ້ອຍໆຢູ່ແກ້ວຕາອາດຈະເຮັດໃຫ້ເກີດການຕິດເຊື້ອ ແລະ ເປັນອັນຕະລາຍໃຫ້ແກ່ສາຍຕາໄດ້ ຖ້າຫາກບໍ່ມີການດູແລຮັກສາໃຫ້ຖືກຕ້ອງ.

ຖ້າບາດແຜໃນຕາເປັນເລິກເຂົ້າໄປເຖິງຊັ້ນສີດຳລຸ່ມຊັ້ນສີຂາວນັບວ່າເປັນອັນຕະລາຍຫຼາຍເປັນພິເສດ.

ຖ້າຖືກຂອງແຂງກະທົບ (ເຊັ່ນ ກຳປັ້ນ) ຈົນເຮັດໃຫ້ໜ່ວຍຕາມີເລືອດສະແດງວ່າ ໜ່ວຍຕາຢູ່ໃນຂັ້ນອັນຕະລາຍ (ເບິ່ງໜ້າ 225). ຖ້າອາການເຈັບເປັນໜັກຂຶ້ນຫຼາຍໆຢ່າງກະທັນຫັນພາຍໃນ 2-3 ມື້ ກໍຈະເປັນອັນຕະລາຍຫຼາຍ ເພາະວ່ານີ້ອາດຈະເປັນຕໍ່ທັນຢ່າງຮຸນແຮງ (ໜ້າ 222).

ການປິ່ນປົວ:

- ຖ້າຄົນເຈັບຍັງສາມາດເບິ່ງເຫັນໄດ້ດີແຕ່ຍັງມີອາການເຈັບຕາຢູ່. ຈົ່ງປ້າຍຕາດ້ວຍຢາຕ້ານເຊື້ອ (ໜ້າ 378) ແລ້ວປິດຕາໄວ້ດ້ວຍຜ້າສະອາດອ່ອນໆໜາໆ. ຖ້າຫາກຕາຍັງບໍ່ດີຂຶ້ນພາຍໃນ 1 ຫຼື 2 ມື້ຄວນຮີບໄປຫາແພດ.
- ຖ້າຄົນເຈັບມີອາການເຈັບຕາສົມທົບກັບເບິ່ງບໍ່ເຫັນ ຫຼື ຖ້າບາດແຜເລິກ ຫຼື ມີເລືອດຢູ່ໃນຕາດ້ານຫຼັງແກ້ວຕາ (ໜ້າ 225), ປິດຕາໄວ້ດ້ວຍຜ້າສະອາດແລ້ວຮີບໄປຫາແພດທັນທີ. ຢ່າໃຫ້ເນັ້ນຕາທີ່ເຈັບ.
- ຖ້າມີວັດຖຸແທງຕາຢ່າງພະຍາຍາມເອົາອອກແຕ່ຈົ່ງໄປພົບແພດດ້ວນ.

ວິທີເອົາຂີ້ເຫຍື້ອ ຫຼື ຂີ້ຝຸ່ນອອກຈາກຕາ

ຫາບຸກຄົນໃດໜຶ່ງເບິ່ງຕາໃກ້ໆ, ເບິ່ງດ້ານຊ້າຍ, ຂວາຂຶ້ນລົງ. ຫຼັງຈາກນັ້ນປິ່ນຕາຂອງຄົນເຈັບຂຶ້ນ, ຈົ່ງບອກໃຫ້ຄົນເຈັບເຫຼືອກຕາຂຶ້ນລົງ. ນີ້ມັນຈະເຮັດໃຫ້ມີນ້ຳຕາໄຫຼອອກມາຫຼາຍ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຂີ້ເຫຍື້ອອອກມານຳ.

ຫຼື ບາງເທື່ອທ່ານສາມາດເອົາຂີ້ເຫຍື້ອ ຫຼື ຂີ້ຊາຍອອກຈາກຕາໄດ້ໂດຍການໃຊ້ນ້ຳສະອາດລ້າງຕາ (ໜ້າ 219) ຫຼື ໂດຍການໃຊ້ຜ້າແພທີ່ສະອາດ ຫຼື ໃຊ້ຝ່າຍຈຸບນຳແລ້ວມ້ວນເປັນກ້ອນນ້ອຍໆເຂ່ຍອອກ. ຖ້າຫາກຂີ້ເຫຍື້ອຢູ່ກ້ອງໜັງຕາເບື້ອງເທິງຈົ່ງຊອກເບິ່ງໂດຍການມ້ວນໜັງຕາເບື້ອງເທິງຂຶ້ນຈະເຫັນຂີ້ເຫຍື້ອຕິດຢູ່: ຄຳອະທິບາຍຮູບ:

ຂີ້ເຫຍື້ອກໍຈະພົບຢູ່ຮ່ອງນ້ອຍໆໃກ້ຂອບໜັງຕານີ້. ເຮົາເອົາອອກໄດ້ດ້ວຍການໃຊ້ມູມຜ້າ ສະອາດເຂ່ຍອອກ.

ຖ້າເຈົ້າບໍ່ສາມາດເອົາຂີ້ເຫຍື້ອອອກໄດ້ ຈົ່ງປ້າຍຕາດ້ວຍຢາຕ້ານເຊື້ອ ແລະ ອັດຕາໄວ້ດ້ວຍຜ້າທີ່ສະອາດຈົ່ງໄປຫາແພດທັນທີ.

HI Seattle Leadership International
Health Leadership
Field Draft Copy

ສານເຄມີເຂົ້າຕາ

ນໍ້າກົດ, ນໍ້າປຸນ, ນໍ້າມັນ, ຫຼື ຢາຂ້າແມງໄມ້ເຂົ້າຕາແມ່ນສາມາດເປັນອັນຕະລາຍແກ່ຕາໄດ້. ຈຶ່ງມີນຕາແລ້ວເອົານໍ້າສະອາດລ້າງທັນທີ, ຄວນຈະໃຊ້ເວລາລ້າງປະມານ 30 ນາທີ ຫຼື ຈົນກວ່າຈະເຊົາເຈັບຕາ. ຢ່າໃຫ້ນໍ້າເຂົ້າຕາກໍາທີ່ບໍ່ເຈັບເດັດຂາດ.

ຕາແດງ, ອາການເຈັບຕາທີ່ມີສາເຫດຕ່າງກັນ

ມີຫຼາຍສາເຫດທີ່ສາມາດເຮັດໃຫ້ຕາແດງ ແລະ ເຈັບຕາໄດ້. ການຮັກສາທີ່ຖືກຕ້ອງແມ່ນຂຶ້ນຢູ່ກັບການຊອກຫາສາເຫດ, ສະນັ້ນຖ້າເປັນໄປໄດ້ຕ້ອງຊອກຫາສາເຫດທີ່ແນ່ນອນເສຍກ່ອນ.

ຕາຕະລາງຕໍ່ໄປນີ້ຈະຊ່ວຍໃຫ້ທ່ານຊອກຫາສາເຫດໄດ້ດັ່ງນີ້:

ຕາແດງ, ອາການເຈັບຕາທີ່ມີສາເຫດຕ່າງກັນ

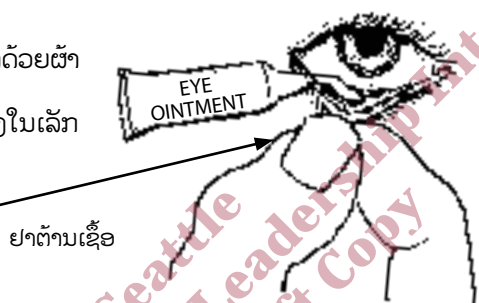
ມີຫຍັງເຂົ້າຕາ (ເບິ່ງໜ້າ 218) ວັດຖຸແປກປອມ (ຂີ້ເຫຍື້ອຕ່າງໆ).	ຕາມທໍາມະດາແລ້ວຈະກະທົບກະເທືອນຕໍ່ຕາພຽງກໍາດຽວ, ມີອາການຕາແດງ ແລະ ເຈັບແຕກຕ່າງກັນແລ້ວ ແຕ່ລະກໍລະນີ.
ຖືກໄຟໄໝ້ ຫຼື ຖືກຂອງແຫຼວທີ່ອັນຕະລາຍເຂົ້າຕາ (ໜ້າ 219)	ຕາກໍາດຽວ ຫຼື ສອງກໍາ. ອາການຕາແດງ ຫຼື ເຈັບແຕກຕ່າງກັນໃນແຕ່ລະກໍລະນີ.
ຕາແດງ (ໜີອກຕາອັກເສບ ໜ້າ 219) ຕາສານ (ໜ້າ 220) ໝາກແດງ (ຕຸ່ມ) (ໜ້າ 311)	ຕາມທໍາມະດາແລ້ວຈະເປັນກັບຕາທັງສອງກໍາ (ເຊິ່ງອາດຈະເລີ່ມເປັນໜັກກໍາດຽວກ່ອນ) ຂອບຕານອກຈະຮູ້ສຶກອອກຮ້ອນ ແລະ ເຈັບ.
ອາການຕໍ່ຫິນຢ່າງແຮງ (ໜ້າ 222) ມ່ານຕາອັກເສບ (ໜ້າ 221) ຮອຍຂີດ ຫຼື ບາດແຜຢູ່ແກ້ວຕາ (ໜ້າ 224)	ຕາມທໍາມະດາແລ້ວຈະເປັນກັບຕາພຽງກໍາດຽວເທົ່ານັ້ນ ມີອາການແດງໃກ້ໆ (ຮອບໆ) ແກ້ວຕາ ແລະ ມີອາການເຈັບແຮງຫຼາຍ.

ເຍື່ອເມືອກຕາອັກເສບ: ມີອາການຕາແດງ, ມີຂີ້ຕາຫຼາຍ, ຮູ້ສຶກອອກຮ້ອນໜ່ວຍ ຕາ ອາດເປັນເບື້ອງດ່ຽວ ຫຼື ສອງເບື້ອງເວລາຕົ້ນນອນໜັງຕາຈະຕິດກັນ, ເຍື່ອເມືອກຕາອັກເສບແມ່ນມັກຈະເກີດຂຶ້ນກັບເດັກນ້ອຍ.

ການປິ່ນປົວ:

ກ່ອນອື່ນຄວນເຮັດອາໄນາໄມໂດຍເອົາຂີ້ຕາອອກຈາກຕາດ້ວຍຜ້າຈຸບດ້ວຍນໍ້າສຸກແລ້ວປ້າຍຕາດ້ວຍຢາຕ້ານເຊື້ອ. (ໜ້າ 378). ດຶງໜັງຕາເບື້ອງລຸ່ມລົງມາ ແລະ ໃສ່ຢາເບື້ອງໃນເລັກໜ້ອຍຄັ້ງຮູບ.

ສິ່ງທີ່ຄວນລະມັດລະວັງ: ຢ່າໃຫ້ຫຼອດຢາທັງໃສ່ຕາ

ການປ້ອງກັນ:

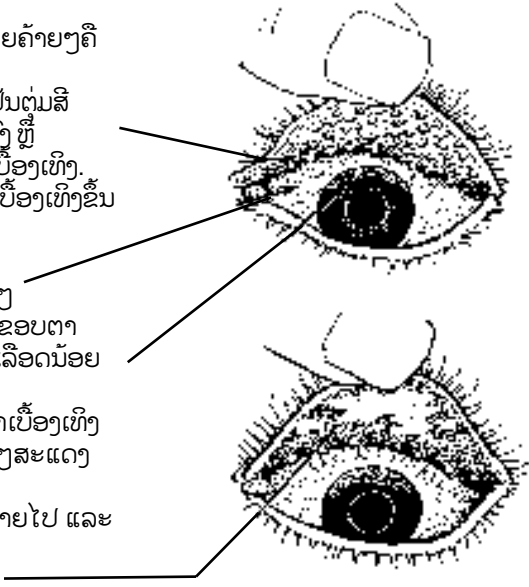
ເຍື່ອເມືອກຕາອັກເສບເປັນພະຍາດທີ່ຕິດຕໍ່ໄດ້ງ່າຍ ສາມາດແຜ່ຈາກຜູ້ໜຶ່ງຫາຜູ້ອື່ນໄດ້ໄວ. ຢ່າໃຫ້ເດັກນ້ອຍທີ່ເປັນຕາແດງຫຼື ມີນອນຮ່ວມກັບເດັກນ້ອຍຜູ້ອື່ນ. ຫ້າມໃຊ້ຝ້າເຊັດໂຕຮ່ວມກັນ. ຈົ່ງລ້າງມືທຸກເທື່ອຫຼັງຈາກຜູ້ທີ່ເປັນຕາແດງແລ້ວ.

ຕາສານ

ຕາສານເປັນໂລກຕາຂາວອັກເສບຊະນິດຊໍາເຮື້ອ (ເປັນໄລຍະດົນບໍ່ເຊົາ) ທີ່ມີອາການຄ່ອຍໆພັກຂຶ້ນເລື້ອຍໆເຊິ່ງອາດຈະເປັນດົນຫຼາຍໆເດືອນຫຼືຫຼາຍປີ. ຖ້າບໍ່ປິ່ນປົວແຕ່ຫົວທົບາງເທື່ອອາດຈະເຮັດໃຫ້ຕາບອດໄດ້. ໂລກນີ້ຕິດຕໍ່ກັນ ໂດຍການສໍາຜັດກັນ ຫຼື ແມງວັນນໍາເຊື້ອໂລກແຜ່ລາມໄປ. ໂລກນີ້ມັກເກີດໃນຊຸມຊົນແອອັດ.

ອາການ:

- ຕາສານເລີ່ມຕົ້ນໂດຍການຕາແດງມືນໍ້າຕາຫຼາຍຄ້າຍໆຄືກັບເຍື່ອເມືອກຕາອັກເສບ.
- ຫຼັງຈາກເດືອນໜຶ່ງ ຫຼື ສອງເດືອນມາຈະເກີດເປັນຕຸ່ມສີໝືນໆເປັນສີປົວ(ແດງ). ຕຸ່ມນ້ອຍໆນີ້ເອີ້ນວ່າຖົງ ຫຼື ຕຸ່ມຕາ ເຊິ່ງເກີດຂຶ້ນຢູ່ດ້ານໃນຂອງໜັງຕາເບື້ອງເທິງ. ຖ້າຈະເບິ່ງຕຸ່ມນ້ອຍໆເຫຼົ່ານັ້ນເພິ່ນປິ່ນ ໜັງຕາເບື້ອງເທິງຂຶ້ນຄືດັ່ງຮູບແຕ່ມັນ (ເບິ່ງໜ້າ 218).
- ສ່ວນຕາຂາວຈະມີສີແດງເລັກໜ້ອຍ.
- ຫຼັງຈາກນັ້ນ 2-3 ເດືອນ, ຖ້າເຈົ້າສັງເກດເບິ່ງດີໆ (ເບິ່ງດ້ວຍກ້ອງຂະຫຍາຍກໍດີ) ເຈົ້າຈະເຫັນວ່າຂອບຕາເບື້ອງເທິງຂອງແກ້ວຕາມີສີໝືນໆເພາະມີເສັ້ນເລືອດນ້ອຍໆເປັນຈໍານວນຫຼາຍ.
- ຖ້າພົບພໍ້ສອງອາການ: ຕຸ່ມດ້ານໃນຂອງໜັງຕາເບື້ອງເທິງ ແລະ ຂອບຕາເບື້ອງເທິງຂອງແກ້ວຕາມີສີໝືນໆສະແດງວ່າຄົງຈະເປັນຕາສານ
- ຫຼັງຈາກຫຼາຍປີຜ່ານໄປຖົງໃນຕານີ້ກໍຈະເລີ່ມຫາຍໄປ ແລະ ຈະປະແປວສີຂາວໄວ້.

ຮອຍແປວເຫຼົ່ານີ້ຈະເຮັດໃຫ້ໜັງຕາໜາ ແລະ ເຮັດໃຫ້ມືນຕາຍາກ.

ຫຼື ຈະເຮັດໃຫ້ດຶງຂົນຕາສັກເຂົ້າເຮັດໃຫ້ຕາບອດໄດ້.

ວິທີປິ່ນປົວຕາສານ:

ໃສ່ຢາແຕຕາໂຊຄລິນ (Tetracycline) 1% (ໜ້າ 378) ມື້ລະ 3 ເທື່ອເປັນເວລາໜຶ່ງເດືອນ, ຫຼື ໃສ່ຢາເອລີໂທມາຍຊິນ (Erythromycin) 3% (ໜ້າ 378) ມື້ລະ 1 ເທື່ອເປັນເວລາໜຶ່ງເດືອນ. ຈະໃຫ້ດີແທ້ໆຄວນກິນຢາແຕຕາໂຊຄລິນ (Tetracycline) ຫຼື ອີລີໂຕໂມສິນ (Erythromycin) ຊະນິດເມັດ (ໜ້າ 355), ຊິນຟານາໄມ (Sulfanamide) (ໜ້າ 354) 2 ຫາ 3 ອາທິດ.

ການປ້ອງກັນ:

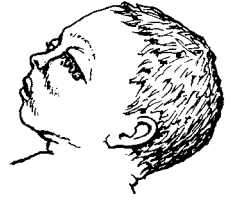
ການປິ່ນປົວຕາສານແຕ່ທໍາອິດຈະຊ່ວຍປ້ອງກັນການແຜ່ເຊື້ອໄປສູ່ຜູ້ອື່ນໄດ້. ຜູ້ທີ່ຢູ່ເຮືອນດຽວກັບຄົນເຈັບໂດຍສະເພາະເດັກນ້ອຍຄວນໄດ້ຮັບການກວດກາຈາກທ່ານພໍ່ເລື້ອຍໆ. ຖ້າມີອາການເປັນຂຶ້ນຄວນຮີບປິ່ນປົວແຕ່ທໍາອິດ ແລະ ຈໍາເປັນຕ້ອງຮັກສາອາານາໄມຕາມຄໍາແນະນໍາໃນບົດທີ 12 ຕື່ມອີກ.

ຄວາມສະອາດຈະຊ່ວຍປ້ອງກັນຕາສານໄດ້

HLI Seal of Leadership International
Health Leadership
Field Draft Copy

ຕາຕິດເຊື້ອໂລກໃນແອນ້ອຍ (Neonatal conjunctivitis)

(ຕາຂາວອັກເສບໃນແອນ້ອຍທີ່ຫາກໍເກີດ)

ຖ້າວ່າແມ່ຂອງແອນ້ອຍຕິດເຊື້ອຈຸລິນຊີ Chlamydia ຫຼື ໂລກໜອງໃນ (gonorrhoea) (ເບິ່ງໜ້າ 236) ມັນກໍຈະມີການຕິດເຊື້ອສູ່ລູກໃນເວລາເກີດ. ການຕິດເຊື້ອແມ່ນເກີດຢູ່ຕາຂອງເດັກ ແລະ ມັນຍັງສາມາດເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ຕາບອດ ແລະ ບັນຫາສຸຂະພາບອື່ນໆອີກດ້ວຍ. ຖ້າຕາຂອງແອນ້ອຍມີອາການແດງໃສ່, ບວມ ແລະ ມີ ໜອງໃນຕາຫຼາຍໃນໄລຍະເດືອນທຳອິດສະແດງວ່າແອນ້ອຍໄດ້ຕິດເຊື້ອມາຈາກແມ່. ສະນັ້ນ ຄວນໄດ້ຮັບການປິ່ນປົວໂດຍດ່ວນ.

- ການປິ່ນປົວໜອງໃນ: ສັກຢາເຊັບເທຣຍຊອນ (Ceftriaxone) 125 ມິລິກຣາມໃສ່ກ້າມຊີ້ນ 1 ເທື່ອເທົ່ານັ້ນ (ເບິ່ງໜ້າ 359)

ຖ້າວ່າພວກເຈົ້າບໍ່ສາມາດກວດວ່າການຕິດເຊື້ອມາຈາກພະຍາດໃດແທ້ແມ່ນໃຫ້ໃຊ້ຢາທັງສອງ ຊະນິດໃນການປິ່ນປົວແອນ້ອຍ. ອີກຢ່າງໜຶ່ງແມ່ນຄວນອາານາໄມຕາຂອງແອນ້ອຍໃຫ້ສະອາດ ແລະ ຮັກສາໂດຍໃຊ້ຢາດັງລຸ່ມນີ້. ການປິ່ນປົວການຕິດເຊື້ອຈຸລິນຊີ Chlamydia: ໃຫ້ເດັກກິນຢາຕ້ານເຊື້ອ ອີລີໂທໄມຊິນຊະນິດນຳຈຳ ນວນ 30 ມິລິກຣາມ, 4 ຄັ້ງຕໍ່ວັນ, ເປັນເວລາ 14 ວັນ (ເບິ່ງໜ້າ 359)

ການປ້ອງກັນ:

ແມ່ຍິງຫຼາຍຄົນບໍ່ຮູ້ວ່າພວກເຂົາຕິດເຊື້ອໂລກໜອງໃນ. ນອກຈາກແມ່ຍິງຜູ້ໃດທີ່ໄດ້ຮັບ ການກວດຈາກແພດແລ້ວວ່າບໍ່ເປັນພະຍາດໜອງໃນ, ໃຫ້ໃສ່ຢາຕາແກ່ແອນ້ອຍທຸກໆຄົນເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ ຕາບອດ (ເບິ່ງໜ້າ 378). ເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ຕາບອດ:

- ປ່າຍຢາຕ້ານເຊື້ອອີລີໂທໄມຊິນໃສ່ຕາແຕ່ລະກ້າໃຫ້ແອນ້ອຍຈຳນວນ 0.5% ຫາ 1% ພາຍໃນເວລາ 2 ຊົ່ວໂມງຫຼັງຈາກເກີດ. ຫຼື
- ປ່າຍຢາຕ້ານເຊື້ອເຕຕຼາຊິລິນໃສ່ຕາແຕ່ລະກ້າໃຫ້ແອນ້ອຍຈຳນວນ 1% ພາຍໃນເວລາ 2 ຊົ່ວໂມງຫຼັງຈາກເກີດ.
- ໃສ່ຢາຕາແຕ່ລະກ້າໃຫ້ແອນ້ອຍຈຳນວນ 1 ຢອດຂອງ 2.5% ຂອງໂພວິດອນ-ໄອໂອດິນ (povidone-iodine) ພາຍໃນເວລາ 2 ຊົ່ວໂມງຫຼັງຈາກເກີດ.

ໃນບາງບ່ອນເພິ່ນໃຊ້ຢອດຢານຳຊິນເວີໄນເຕຼດ (Silver nitrate) 1% ຢອດເທື່ອດຽວເທົ່ານັ້ນໃນເວລາທີ່ຫາ ກໍເກີດໄໝ້ໆ. ຢາຊະນິດນີ້ສາມາດຢຸດຢັ້ງ ຕາບອດທີ່ເກີດຈາກກາມມະໂລກ (gonorrhoea), ແຕ່ວ່າບໍ່ ສາມາດຢຸດຢັ້ງການປ້ອງກັນຕາບອດຈາກໂລກເລືອດທີ່ມີເຊື້ອຈຸລິນຊີ (chlamydia). ຢານຳຊິນເວີໄນເຕຼດ (Silver nitrate) ຍັງເຮັດໃຫ້ຕາເຈັບປວດເປັນເວລາຫຼາຍວັນ. ຖ້າວ່າພວກເຈົ້າສາມາດໃຊ້ຢາອີລີໂທໄມຊິນ ຫຼື ເຕຕຼາຊິລິນໃສ່ຕາ, ໃຊ້ຢາຊະນິດໃດໜຶ່ງ. ແຕ່ວ່າເຈົ້າສາມາດໃຊ້ນຳຊິນເວີໄນເຕຼດແທນກໍໄດ້.

ຖ້າແອນ້ອຍມີອາການຂອງໂລກໜອງໃນຢູ່ຕາທັງໝໍ້ ແລະ ແມ່ຈົ່ງຮີບພາກັນປິ່ນປົວໂດຍດ່ວນ.

ໂລກມ່ານຕາອັກເສບ:

ຕາທຳມະດາ

ຕາທີ່ເປັນໂລກມ່ານຕາອັກເສບ

ອາການ:
ຂະໜາດຂອງຕາດຳນ້ອຍ ແລະ ຜິດປົກກະຕິ.
ເປັນສີແດງໆຢູ່ອ້ອມງ່າມ່ານຕາ ແລະ ມີອາການເຈັບປວດຫຼາຍ..

ຕາມປົກກະຕິແລ້ວ ມ່ານຕາອັກເສບເກີດຂຶ້ນພຽງແຕ່ຕາກຳດຽວ. ອາການເຈັບປວດອາດຈະເກີດຂຶ້ນຢ່າງ ກະທັນຫັນ ຫຼື ຄ່ອຍໆມີນຳຕາຫຼາຍ. ຍິ່ງມີແສງສະຫວ່າງຍິ່ງເຈັບແຕ່ບໍ່ມີໜອງເຊິ່ງບໍ່ຄືກັບໂລກຕາຂາວອັກເສບ ເຊິ່ງມັກມີໜອງ. ແຕ່ຄວາມສາມາດໃນການເບິ່ງແມ່ນລຸດລົງ, ເພາະເຮັດໃຫ້ຕາມົວ.

ຖ້າມີເຫດການສຸກເສີນເຊິ່ງການໃຊ້ຢາຕ້ານເຊື້ອບໍ່ສາມາດຊ່ວຍຫຍັງໄດ້ເລີຍ. ສະນັ້ນສິ່ງທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ແມ່ນຄວນພາຄົນເຈັບໄປຫາແພດໂດຍດ່ວນ.

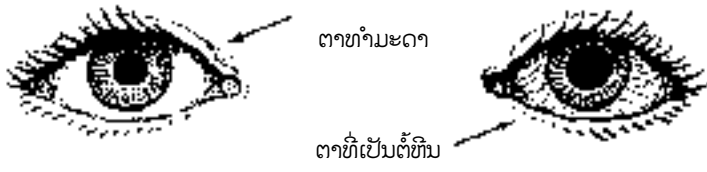
ກະດັນຕາ:

ກະດັນຕາເກີດຂຶ້ນເມື່ອມີຄວາມດັນໃນຕາສູງເກີນໄປ ແລະ ມັກຈະເປັນກັບຄືນທີ່ມີອາຍຸຫຼາຍກວ່າ 40 ປີ ແລະ ເປັນສາເຫດສໍາຄັນເຮັດໃຫ້ຕາບອດ. ເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ຕາບອດຈະຕ້ອງຮູ້ຈັກອາການຂອງກະດັນຕາແລ້ວຮີບໄປ ຫາແພດໂດຍດ່ວນ. ກະດັນຕາມີ 2 ຊະນິດຄື:

ຕໍ່ທິນຮຸນແຮງ:

ໂລກນີ້ເລີ່ມເປັນດ້ວຍອາການເຈັບທົ່ວ ແລະ ເຈັບແຮງໃນໜ່ວຍຕາ ຕາຈະແດງເບິ່ງບໍ່ເຫັນຄັກ ໜ່ວຍຕາແຂງເມື່ອ ສໍາພັດເບິ່ງຄ້າຍຄືກັນກັບໝາກທິນ ອາດຈະມີອາການປວດຮາກ ຕາດໍາກໍາທີ່ເປັນອາດຈະມີຂະໜາດໃຫຍ່ກວ່າ ຕາກໍາທີ່ປົກກະຕິ.

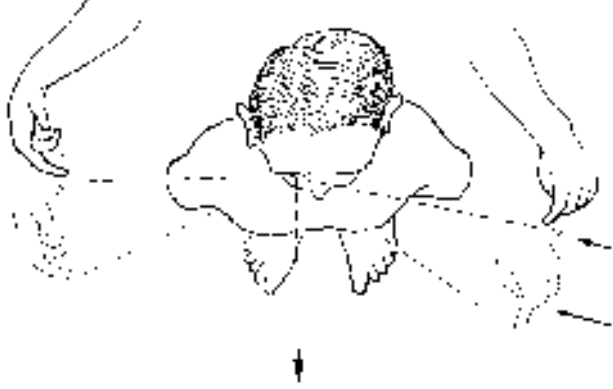
ຖ້າບໍ່ປິ່ນປົວໄວໂລກຕໍ່ທິນຮຸນແຮງນີ້ຈະເຮັດໃຫ້ຕາບອດໄດພາຍໃນ 2-3 ວັນ. ຄົນເຈັບບາງຄົນຕ້ອງໄດ້ຮັບການຜ່າ ຕັດຕາ. ສະນັ້ນຄວນໄປຫາແພດໂດຍດ່ວນ.

ຕໍ່ທິນຊໍາເຮື້ອ:

ຄວາມດັນໃນໜ່ວຍຕາເພີ່ມຂຶ້ນຊ້າໆເຊິ່ງຕາມທໍາມະດາແລ້ວຄົນເຈັບຈະບໍ່ຮູ້ສຶກເຈັບເລີຍ. ສາຍຕາຈະເສຍລົງຢ່າງ ຊ້າໆເຊິ່ງເລີ່ມຈາກທາງຂ້າງໂດຍຄົນເຈັບບໍ່ຮູ້ຕົວເລີຍວ່າສາຍຕາຂ້າງໆນີ້ກໍາລົງເສຍ. ການທົດລອງສາຍຕາທາງ ຂ້າງຈະຊ່ວຍໃຫ້ຮູ້ວ່າເປັນໂລກນີ້ຫຼືບໍ່.

ວິທີທົດລອງກະດັນຕາຊະນິດຊໍາເຮື້ອ

ໃຫ້ຄົນເຈັບອັດຕາຂ້າງໜຶ່ງໄວ້ ແລະ ໃຊ້ຕາອີກຂ້າງໜຶ່ງເບິ່ງອັນໃດອັນໜຶ່ງ ຊຶ່ງໜ້າຂອງລາວ. ຖ້າລາວ ເລີ່ມເຫັນນິ້ວມືທີ່ເຄື່ອນມາຈາກທາງ ຫຼັງທັງສອງຂ້າງໃຫ້ບອກ.
ຕາມທໍາມະດາຈະເລີ່ມເຫັນນິ້ວມືຢູ່ ບ່ອນນີ້.
ຖ້າເປັນໂລກຕໍ່ທິນຈະເຫັນນິ້ວມື ເຄື່ອນກາຍມາທາງໜ້າແລ້ວ.

ຖ້າພົບ ແລະ ຮູ້ວ່າເປັນພະຍາດແຕ່ທໍາອິດຄວນປິ່ນປົວດ້ວຍຢາ ຢອດຕາ ພິເສດ ພິໂລກາກາຟິນ (pilocarpine) ເຮັດແນວນີ້ອາດຈະປ້ອງກັນອາການຕາບອດໄດ້. ປະລິມານຢາແມ່ນຂຶ້ນຢູ່ກັບການການແນະນຳຂອງແພດ ຫຼື ທ່ານໜີ້ສາມາດວັດແທກຄວາມດັນໃນໜ່ວຍຕາໄດ້ຄົນເຈັບຕ້ອງໄດ້ຢອດຢາຕານີ້ໄປຕະຫຼອດຊີວິດ. ຖ້າເປັນໄປ ໄດ້ການຜ່າຕັດຕາແມ່ນເປັນວິທີທີ່ແນ່ນອນທີ່ສຸດ.

ການປ້ອງກັນ:

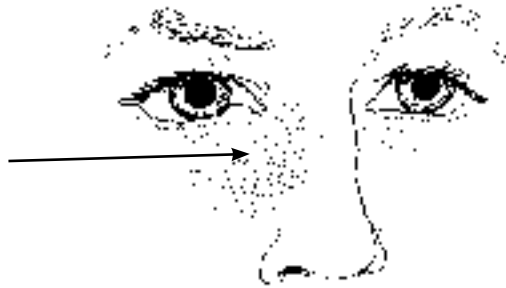
ຜູ້ທີ່ມີອາຍຸ 40 ປີ ຫຼື ມີຍາດຕິພັນຈະເປັນຕໍ່ທິນຄວນຈະໄດ້ຮັບການກວດກາຄວາມດັນຂອງໜ່ວຍຕາໜຶ່ງຄັ້ງຕໍ່ປີ.

HLI Seattle Partnership International
Health Leadership
Field Draft Copy

ການຊົມເຊື່ອຂອງຖົງນໍ້າຕາ

ອາການ:

ຕາແດງ, ເຈັບ ແລະ ໃຕ່ບວມລະຫວ່າງກ້ອງ ຕາຕໍ່ກັບດັງ. ມີນໍ້າຕາອອກຫຼາຍ. ເມື່ອເອົາມື ເນັ້ນຄ່ອຍໆບ່ອນທີ່ໃຕ່ບວມອາດຈະມີໜອງ ໄຫຼອອກມາບ່ອນຫົວຕາ.

ການປິ່ນປົວ:

- ປົກຕາດ້ວຍຜ້າຮ້ອນ.
- ໃສ່ຢາຕ້ານເຊື້ອຊະນິດນໍ້າຢອດຕາ ຫຼື ຊະນິດປ້າຍຕາ.
- ກິນຢາເຟນີຊີລິນ (ໜ້າ 350). (Penicillin)

ການເບິ່ງບໍ່ເຫັນຄັກ

ສໍາລັບເດັກນ້ອຍ ທີ່ເບິ່ງເຫັນບໍ່ຄັກ ຫຼື ມີອາການເຈັບຫົວ ຫຼື ເຈັບຕາ ເມື່ອເວລາຈະອ່ານໜັງສື ອາດຕ້ອງໃສ່ແວ່ນຕາ. ຄວນພາໄປໃຫ້ແພດ ເພື່ອກວດສາຍຕາ.

ສໍາລັບຜູ້ເຖົ້ານັ້ນກໍເປັນຂອງທໍາມະດາເມື່ອອາຍຸຫຼາຍຂຶ້ນຍ່ອມເຮັດໃຫ້ເບິ່ງ ເຫັນສິ່ງທີ່ຢູ່ໃກ້ບໍ່ຄັກ. ການໃຊ້ແວ່ນຕາເພື່ອອ່ານໜັງສືອາດຈະຊ່ວຍໄດ້. ການໃສ່ແວ່ນຕາສາມາດເບິ່ງເຫັນແຈ້ງໃນໄລຍະ 40 ເຊັ່ນຕີເມັດ (ປະມານ 15 ນິ້ວ). ຖ້າວ່າການໃສ່ແວ່ນຕາບໍ່ສາມາດຊ່ວຍໄດ້ແມ່ນຄວນໄປຫາໝໍຕາ.

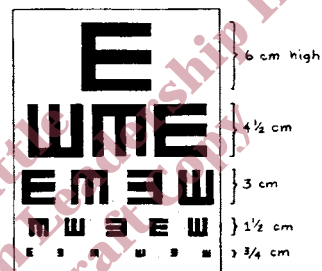
ຕາເສື້ອງ ແລະ ຕາເຫຼ່ວ

ຖ້າວ່າຄັງເບິ່ງຄືມີອາການຕາເຫຼ່ວ ຫຼື ບາງຄັງເບິ່ງຄືບໍ່ເຫຼ່ວແມ່ນຕາມທໍາມະດາແລ້ວບໍ່ໜ້າເປັນຫ່ວງ ເພາະຈະ ສາມາດເຂົາເອງເມື່ອເວລາຜ່ານໄປ. ແຕ່ຖ້າວ່າຕາເຄື່ອນໄປຜິດທາງເປັນປະຈຳ ແລະ ເດັກນ້ອຍເຫຼົ່ານີ້ບໍ່ ໄດ້ຮັບການຮັກສາແມ່ນພວກເຂົາຈະບໍ່ສາມາດເບິ່ງເຫັນໄດ້ດີ. ຄວນຈະຕ້ອງໄປພົບແພດທັນທີທັນໃດເພື່ອ ຮັກສາຕາກໍາທິດີໄວ້ ແລະ ຮັບການຮັກສາກໍາທີ່ເຫຼວດ້ວຍການຜ່າ ຕັດ, ຫຼື ການໃສ່ແວ່ນຕາແບບພິເສດອາດຈະ ຊ່ວຍໄດ້ເຊັ່ນກັນ.

ການຜ່າຕັດຕາສາມາດເຮັດໄດ້ເມື່ອເດັກນ້ອຍມີ ອາຍຸຫຼາຍຂຶ້ນມັນສາມາດເຮັດໃຫ້ຕາເບິ່ງໄດ້ຊື່ ແລະ ຊ່ວຍໃຫ້ຮູບລັກຂອງເດັກດີຂຶ້ນ, ແຕ່ວ່າມັນບໍ່ສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ຕາ ເບື້ອງທີ່ເບິ່ງບໍ່ເຫັນດີສາມາດເຫັນດີໄດ້.

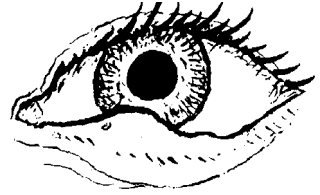
ສິ່ງທີ່ສໍາຄັນ: ເດັກທຸກຄົນຕ້ອງໄດ້ຮັບການກວດໄວເທົ່າທີ່ຈະໄວ ໄດ້ (ດີທີ່ສຸດແມ່ນໃນໄລຍະ 4 ປີ). ພວກທ່ານສາມາດໃຊ້ ແຜນວາດ E (ເບິ່ງປຶ້ມການຊ່ວຍເຫຼືອພະນັກງານສາທາລະນະສຸກເພື່ອຮຽນຮູ້ Helping Health Workers Learn, ຢູ່ໜ້າ 24-13). ຄວນຈະກວດຕາເທື່ອ ລະຂ້າງເມື່ອຊອກຫາບັນຫາ. ຖ້າວ່າການເບິ່ງເຫັນມີບັນຫາແມ່ນຄວນ ຈະໄປຫາແພດຕາທັນທີ.

HLI Seattle Partnership International
Health Development
Field Draft

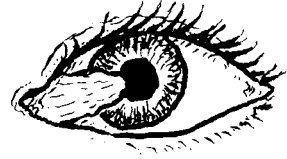
ຕາຕອນ

ຕາຕອນຄືຕໍ່ມໃຄ່ແດງຢູ່ໜັງຕາໃກ້ໆຂອບໜ້າຕາເບື້ອງໃນ. ວິທີການປິ່ນປົວແມ່ນໃຊ້ນໍ້າອຸ່ນປົນກັບເກືອເລັກໜ້ອຍປົກໃສ່ຕາເບື້ອງທີ່ເຈັບ. ໃສ່ຢາຕ້ານເຊື້ອປ້າຍຕາມີລະ 3 ເທື່ອ ຈະຊ່ວຍບໍ່ໃຫ້ເປັນຕາຕອນອີກ.

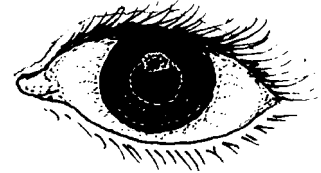

ເປືອກຕາອັກເສບ ຫຼື ຕໍ່ລິ້ນໝາ

ການທີ່ມີກ້ອນຊື່ນໜາໆປົກເທິງໜ່ວຍຕາ ແລະ ໃຫຍ່ຂຶ້ນເທື່ອລະໜ້ອຍຈາກຂອບຕາເຂົ້າໄປເທິງແກ້ວຕານັ້ນມີສາເຫດສ່ວນໜຶ່ງມາຈາກແສງແດດ, ລົມ ຫຼື ຊື່ຝຸ່ນ. ແວ່ນຕາດໍາອາດຈະຊ່ວຍຫຼຸດຜ່ອນອາການຂັດເຄື່ອງ ແລະ ເຮັດໃຫ້ກ້ອນຊື່ນເຕີບໂຕຊໍາລົງໄດ້. ມັນຄວນຈະຖືກຜ່າຕັດອອກກ່ອນທີ່ກ້ອນເນື້ອນີ້ຈະໄປປົກຕາດໍາ. ໂຊກຮ້າຍຂອງການເປັນພະຍາດນີ້ແມ່ນເມື່ອຜ່າຕັດແລ້ວກໍສາມາດເປັນໄດ້ອີກ.

ການປິ່ນປົວແບບພື້ນເມືອງທີ່ໃຊ້ແບ່ງຂອງເປືອກຫອຍແມ່ນມີອັນຕະລາຍຫຼາຍຈະສາມາດຮັກສາໃຫ້ມີ. ເພື່ອລຸດຜ່ອນອາການຄັນ ແລະ ແສບຮ້ອນ ແມ່ນໃຊ້ແພທີ່ສະອາດຈຸ່ມນໍ້າເຢັນ ແລະ ປົກຕາໄວ້. ຮ້ອນແມ່ນໃຫ້ໃສ່ຍອດຢາຕາຊະນິດເຢັນ ຫຼື ໃຊ້ນໍ້າດອກຄາໂມໂມ (Camomile) (ຕົ້ມນໍ້າຄາໂມໂມ, ຫຼັງຈາກນັ້ນຕ້ອງຕອງ ແລ້ວເຮັດໃຫ້ເຢັນ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ໃສ່ນໍ້າຕານ).

ຮອຍຂຸດແປ້ວ, ແຜ ຫຼື ບາດທີ່ເປັນໃນແກ້ວຕາ

ເມື່ອໜ້ານອກຂອງແກ້ວຕາທີ່ລະອຽດອ່ອນຖືກຂຸດເປັນຮອຍ ຫຼື ຖືກເສຍຫາຍຈາກການຕິດເຊື້ອ ຜົນຕໍ່ມາອາດຈະເປັນບາດແຜຊຶມເຊື້ອອາການເຈັບຮຸນແຮງອາດເກີດຂຶ້ນຖ້າທ່ານຈ້ອງເບິ່ງແກ້ວຕາໂດຍໃຊ້ແສງທີ່ແຈ້ງສ່ອງໃສ່ແລ້ວຈະເບິ່ງເຫັນຈຸດສີໝິ່ນໆ ຫຼື ບາດແຜນ້ອຍໆປາກົດຢູ່ເທິງໜ້ານອກຂອງຕາຈະມີອາການເຈັບແສບ ແລະ ບໍລິເວນອ້ອມໆມ່ານຕາຈະແດງ.

ຖ້າບໍ່ໄດ້ຮັບການປິ່ນປົວເປັນຢ່າງດີແລ້ວ ຈະເຮັດໃຫ້ຕາບອດໄດ້. ໃຫ້ໃຊ້ຢາຕ້ານເຊື້ອປ້າຍຕາ 4 ຄັ້ງຕໍ່ມື້ເປັນເວລາ 7 ມື້ ແລະ ກິນຢາເປນິຊີລິນແລ້ວອັດຕາໄວ້ດ້ວຍຜ້າສະອາດ. ຖ້າບໍ່ເຊົາພາຍໃນ 2 ມື້ ແມ່ນຄວນໄປພົບແພດທັນທີ.

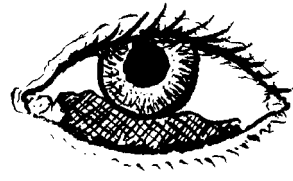
ເປັນແປ້ວໃນແກ້ວຕາແມ່ນເປັນແຜ່ນສີຂາວໆໃນແກ້ວຕາທີ່ບໍ່ເຈັບ ອາດຈະເກີດມາຈາກແກ້ວຕາເປັນບາດເປື້ອຍ, ຖືກໄຟໄໝ້ ຫຼື ບາດເຈັບອື່ນໆ. ການຜ່າຕັດເປັນທາງດຽວທີ່ປິ່ນປົວໄດ້; ແຕ່ລາຄາແພງ ແລະ ບາງເທື່ອກໍຍັງບໍ່ໄດ້ເຮັດໃຫ້ຕາດີຂຶ້ນເລີຍ. ຄວນຈະຜ່າຕັດໃນກໍລະນີທີ່ຄົນເຈັບຕາບອດແລ້ວ ແຕ່ຍັງສາມາດເບິ່ງເຫັນແສງສະຫວ່າງໄດ້ຢູ່. ຄວນຕ້ອງຮັກສາຕາບໍ່ໃຫ້ເປັນບາດ.

HLI Seattle Health Leads Field Draft © 2010 International

ການມີເລືອດອອກໃນຕາຂາວ

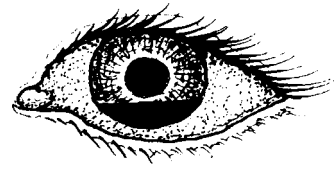
ແຜ່ນສີແດງຄືເລືອດທີ່ບໍ່ເຈັບມີເລືອດອອກໃນຕາຂາວ.ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເກີດຂຶ້ນຫຼັງຈາກຍົກເຄື່ອງໜັກໆ, ໄອຫຼາຍໆ (ເຊັ່ນ ໄອໄກ) ຫຼື ຖືກຕີທີ່ຕາເຊິ່ງຈະເຮັດໃຫ້ເສັ້ນເລືອດ ຟອຍໃນຕາແຕກ. ອາການນີ້ບໍ່ເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງຫຍັງ ແລະ ຈະຄ່ອຍໆດີໄປເອງໂດຍບໍ່ຈໍາ ເປັນຈະປົນປົວແຕ່ຢ່າງໃດພາຍໃນເວລາ 2 ອາທິດ.

ແຜ່ນແດງໆໃນຕາເປັນສິ່ງທີ່ເຄີຍພົບພໍ້ໃນແອນໂອຍທີ່ຫາກໍ່ເກີດເຊິ່ງບໍ່ຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ປົນປົວເລີຍ.

ເລືອດອອກໃນແກ້ວຕາ

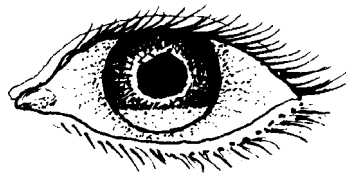
ການມີເລືອດໄຫຼໃນແກ້ວຕານັ້ນເປັນສັນຍານອັນຕະລາຍເຊິ່ງມັກຈະມີສາເຫດມາຈາກການຖືກກະທົບກະເທືອນຢ່າງແຮງ ຫຼື ຖືກຕີດ້ວຍຂອງແຂງໆເຊັ່ນ: ກໍາປັ້ນ. ຖ້າມີອາການເຈັບຫຼາຍຍິ່ງຂຶ້ນ ແລະ ບໍ່ສາມາດເບິ່ງເຫັນແມ່ນໃຫ້ໄປພົບແພດທີ່ມີຄວາມສໍານານດ້ານຕາທັນທີທັນໃດ. ຖ້າວ່າບໍ່ມີອາການເຈັບຫຼາຍເກີນໄປ ແລະ ສາມາດເບິ່ງເຫັນຢູ່ແມ່ນໃຫ້ອັດຕາໄວ້, ແລະ ນອນພັກຜ່ອນເປັນຫຼາຍມື້. ຖ້າວ່າຫຼັງຈາກນັ້ນອາການບໍ່ດີຂຶ້ນເລີຍ, ເຮັດໃຫ້ຕາແຂງ (ກະດິນຕາ ໜ້າ 222).

ຄວນພາຄົນເຈັບໄປຫາແພດຕາໂດຍດ່ວນ.

ການມີນໍ້າໜອງໃນແກ້ວຕາ

ໜອງໃນແກ້ວຕານັ້ນເປັນອາການຂອງຕາອັກເສບຢ່າງຮ້າຍແຮງ ບາງທີຈະພົບເຫັນໃນກໍລະນີທີ່ມີບາດຢູ່ແກ້ວຕາ. ແລະເປັນການສະແດງວ່າ ໜ່ວຍຕາກໍາລັງຢູ່ໃນຂັ້ນອັນຕະລາຍ. ຄວນໃຫ້ ຢາເຟນີຊີລິນ (ໜ້າ 350) ແລະ ພາໄປຫາໝໍໂດຍດ່ວນ. ຖ້າປົນປົວບາດຢູ່ແກ້ວຕາຢ່າງຖືກຕ້ອງ ນໍ້າໜອງກໍ່ຈະຫາຍໄປເອງ.

ແກ້ວຕາຂຸ້ນ

ແກ້ວກະຈົກຂອງຕາຢູ່ທາງຫຼັງຕາດໍາປ່ຽນເປັນສີຂຸ້ນໆເມື່ອສ່ອງໄຟສາຍເບິ່ງຕາດໍາກໍ່ກາຍເປັນສີມື້ນໆ ຫຼື ສີຂາວ. ແກ້ວຕາຂຸ້ນສ່ວນຫຼາຍມັກເກີດຂຶ້ນກັບຜູ້ເຖົ້າແຕ່ບໍ່ຄ່ອຍເກີດຂຶ້ນກັບເດັກນ້ອຍ. ຖ້າຜູ້ທີ່ເປັນ ຕໍ່ກະຈົກຕາບອດແຕ່ຍັງສາມາດເບິ່ງແສງໄຟໃນບ່ອນມືດເຫັນ ແລະ ສັງເກດເຫັນການເຄື່ອນໄຫວຕ່າງໆ ໄດ້ນັ້ນ, ການຜ່າຕັດອາດຈະຊ່ວຍໃຫ້ພວກເຂົາເບິ່ງເຫັນໄດ້. ແຕ່ວ່າຫຼັງຈາກການຜ່າຕັດແລ້ວເຂົາ ຈະຕ້ອງໄດ້ໃສ່ແວ່ນຕາໜາໆເຊິ່ງຕ້ອງໃຊ້ເວລາຈົນກວ່າຈະຊົນເຄີຍ. ບໍ່ມີຢາແນວໃດທີ່ຈະຊ່ວຍຮັກສາແກ້ວຕາຂຸ້ນໄດ້. (ໃນປະຈຸບັນນີ້ບາງຄັ້ງມີການຜ່າຕັດເອົາແກ້ວຂະຫຍາຍໃສ່ໃນຕາເລີຍໂດຍບໍ່ຈໍາເປັນເປັນຕ້ອງໃສ່ແວ່ນຕາໜາ

HLI Seattle Health Leadership International Field Draft Copy

ຕາຟາງ ແລະ ອາການຕາແຫ້ງ

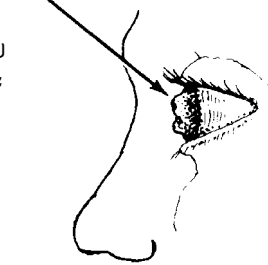
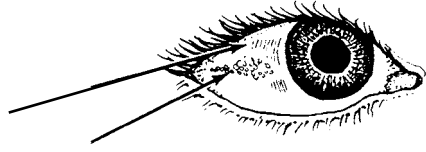
(ພະຍາດຂາດວິຕາມິນເອ (A))

ພະຍາດນີ້ສ່ວນຫຼາຍມັກເກີດຂຶ້ນກັບໄດ້ກນ້ອຍອາຍຸແຕ່ 2 ເຖິງ 5 ປີທີ່ມີສາຍເຫດມາຈາກການຂາດອາຫານທີ່ມີວິຕາມິນເອ. ຖ້າບໍ່ສັງເກດເຫັນ ແລະ ປິ່ນປົວແຕ່ທຳອິດຈະເຮັດໃຫ້ຕາບອດໄດ້.

ອາການ:

- ຂຶ້ນທຳອິດໄດ້ກນ້ອຍພຽງແຕ່ມີອາການຕາຟາງ (ບອດກາງຄືນ) ຄືໃນບ່ອນມືດໆຈະເບິ່ງບໍ່ເຫັນຄັກເທົ່າກັບໄດ້ກນ້ອຍຜູ້ອື່ນໆ.
- ຫຼັງຈາກນັ້ນຈະມີອາການຕາແຫ້ງ. ຕາຂາວບໍ່ເຫຼືອມ (ບໍ່ໃສ) ເລີ່ມມີຮອຍຍໍ່ໆ.
- ເລີ່ມມີແຜ່ນຕຸ່ມໂພງນ້ອຍໆ ສີໝົ້ນໆໃນຕາ (ແຜ່ນຕຸ່ມໃນຕາຂາວ).
- ຖ້າອາການໜັກຂຶ້ນແກ້ວຕາຈະແຫ້ງ ບໍ່ເຫຼືອມ (ບໍ່ໃສ) ອາດຈະມີຂຸມ ຫຼື ຮອຍໄປນ້ອຍໆ ແລະ ໜັງຕາຈະມີອາການໃຄ່ບວມ.
- ຫຼັງຈາກນັ້ນແກ້ວຕາຈະຄ່ອຍໆໄປຂຶ້ນ ແລະ ອາດຈະແຕກອອກໄດ້. ຕາມທຳມະດາແລ້ວຈະບໍ່ມີອາການເຈັບເລີຍ. ການທີ່ຕາຈະບອດມັກເກີດມາຈາກການຕິດເຊື້ອເປັນບາດແຜ ຫຼື ເຫດການອື່ນໆ.
- ອາການຕາຟາງ (ບອດກາງຄືນ) ມັກຈະເລີ່ມເປັນ ຫຼື ເປັນຫຼາຍຂຶ້ນເມື່ອເວລາໄດ້ກນ້ອຍເຈັບປ່ວຍດ້ວຍໂລກອື່ນໆເຊັ່ນ: ໂລກຖອກທ່ອງ, ໄອໄກ່ ຫຼື ວິນນະໂລກ. ສະນັ້ນຄວນກວດກາຕາຂອງໄດ້ກນ້ອຍທຸກໆຄືນທີ່ເປັນໂລກຕ່າງ ແລະ ຮູບຮ່າງຈ່ອຍ ຜອມຜິດທຳມະດາຢູ່ສະເໝີ. ກວດເບິ່ງຕາຂອງໄດ້ກນ້ອຍ ແລະ ຊອກຫາອາການຂອງການຂາດວິນຕາມິນເອ.

ການປ້ອງກັນ ແລະ ການປິ່ນປົວ:

ຕາແຫ້ງ ຫຼື ຕາຟາງນີ້ສາມາດປ້ອງກັນໄດ້ໂດຍການກິນອາຫານທີ່ມີວິຕາມິນເອຫຼາຍໆ ແລະ ຈົ່ງເຮັດດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ຖ້າເປັນໄປໄດ້ຄວນໃຫ້ແອນ້ອຍກິນນົມແມ່ຈົນເຖິງອາຍຸ 2 ປີ.
- ຫຼັງຈາກໄດ້ກນ້ອຍມີອາຍຸ 6 ເດືອນແລ້ວ ຄວນໃຫ້ກິນອາຫານເສີມທີ່ມີວິຕາມິນເອຫຼາຍໆເຊັ່ນຜັກຂຽວ ເຂັ້ມ, ຜັກ ແລະ ໝາກໄມ້ສີເຫຼືອງ ຫຼື ແດງເຊັ່ນໝາກຮຸ່ງ, ໝາກມ່ວງ, ແລະນ້ຳໝາກໄມ້. ອາຫານອື່ນໆເຊັ່ນ: ນ້ຳນົມສົດ, ໄຂ່, ຕັບ ກໍ່ມີວິຕາມິນເອສູງຄືກັນ.
- ຖ້າໄດ້ກນ້ອຍບໍ່ຄ່ອຍໄດ້ມີໂອກາດກິນອາຫານເຫຼົ່ານີ້ ແລະ ເລີ່ມເປັນຕາຟາງ ຫຼື ຕາແຫ້ງຄວນໃຫ້ໄດ້ກນ້ອຍກິນຢາວິຕາມິນເອຊະນິດ 200.000 units (60 mg ແລຕິມອນ ຊະ ນິດເມັດ ແລະ ນ້ຳກິນໜຶ່ງຄັ້ງທຸກໆ 6 ເດືອນ). ໄດ້ກທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ 6 ເດືອນຄວນຈະໃຫ້ກິນວິຕາມິນເອ ພຽງແຕ່ 100.000 ໜ່ວຍເທົ່ານັ້ນ.

HLI Seattle Health Leadership International Field Draft Copy

- ຖ້າຢູ່ໃນສະພາບທີ່ເປັນໜັກສົມຄວນແລ້ວຄວນໃຫ້ເດັກນ້ອຍກິນຢາວິຕາມິນເອ 200.000 ໜ່ວຍ. ມີທຳອິດຈົນຮອດມື້ທີ 14 ແມ່ນໃຫ້ຢາ 200.000 ໜ່ວຍຕໍ່ມື້. ເດັກທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ 1 ປີ ຄວນຈະໃຫ້ກິນວິຕາມິນເອພຽງແຕ່ 100.000 ໜ່ວຍເທົ່ານັ້ນ.
- ຢູ່ໃນຊຸມຊົນທີ່ມີພະຍາດຕາແຫງ ຫຼື ພະຍາດຕາຟາງເກີດຢູ່ເລື້ອຍໆ, ຄວນຈະເອົາຢາໃຫ້ແມ່ລູກອອນທຸກໆ 6 ເດືອນ ແລະ ໃຫ້ແມ່ມານເຊັ່ນກັນ.

ຄຳເຕືອນ: ຖ້າໃຫ້ຢາວິຕາມິນເອຫຼາຍເກີນໄປຈະເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ຮ່າງກາຍ. ຢ່າໃຫ້ກິນຫຼາຍກວ່າຄຳແນະນຳທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ.

ຖ້າອາການເຈັບຕາຂອງເດັກນ້ອຍເປັນໜັກຫຼາຍແລ້ວເຊັ່ນ: ແກ້ວຕາບໍ່ເຫຼື້ອມ (ບໍ່ໃສ) ມີຈຸດໆເປັນຊຸມນ້ອຍໆ ຫຼື ແກ້ວຕາໄປອອກມາຄວນຮີບພາໄປຫາໝໍ. ຄວນໃຊ້ ຜ້າທີ່ສະອາດອັດຕາ ແລະ ໄດ້ຮັບຢາວິຕາມິນເອທັນທີໂດຍການສັກປະມານ 100.000 ໜ່ວຍ.

ຜັກໃບຂຽວເຂັ້ມ, ໜາກໄມ້ ແລະ ໜາກໄມ້ທີ່ມີສີເຫຼືອງ
ຫຼື ສີສົ້ມຈະຊ່ວຍປ້ອງກັນເດັກນ້ອຍບໍ່ໃຫ້ຕາບອດ

ອາການເຫັນຈຸດຄ້າຍຄືແມງວັນລອຍຢູ່ເວລາເບິ່ງ (Mouches Volantes)

ຄົນເຖົ້າບາງຄົນເຄີຍຈົມວ່າ: ໃນເວລາເບິ່ງພື້ນທີ່ແຈ້ງໆເຊັ່ນ: ຝາ, ທ້ອງຟ້າ ນັ້ນເບິ່ງຄືວ່າມີຈຸດນ້ອຍໆເຄື່ອນໄປໆ ມາໆ ໃນສາຍຕາຄ້າຍຄືກັບແມງວັນຕົວນ້ອຍໆບິນ. ຈຸດເຫຼົ່ານີ້ບໍ່ເປັນອັນຕະລາຍໃດໆ ແລະບໍ່ຈຳເປັນຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບປິ່ນປົວ. ແຕ່ຖ້າມີຫຼາຍໆຈຸດນຳກັນໃນແຕ່ລະເທື່ອຢ່າງກະທັນຫັນ ແລະສາຍຕາຂ້າງໃດຂ້າງໜຶ່ງເຊື່ອມລົງ ອາດຈະເປັນອັນຕະລາຍຮ້າຍແຮງ. ຈົ່ງຮີບພ້າວໄປຫາແພດທັນທີ.

ການເບິ່ງເຫັນຮູບພາບຊ້ອນກັນ

ມີສາເຫດຫຼາຍປະການ.

ຖ້າການເບິ່ງເຫັນຮູບພາບຊ້ອນກັນເກີດຂຶ້ນຢ່າງກະທັນຫັນຊຳເຮື້ອ (ເປັນມາດົນໆ) ຫຼື ຄ່ອຍໜັກຂຶ້ນນັ້ນບາງທີອາດຈະເປັນອາການຂອງພະຍາດຮ້າຍແຮງ. ຄວນຮີບໄປຫາແພດ.

ຖ້າການເບິ່ງເຫັນຮູບພາບຊ້ອນກັນໃນບາງຄັ້ງຄາວອາດຈະເປັນອາການຂອງຄວາມອ່ອນເພຍ ອິດເມື່ອຍ ແລະ ບາງທີອາດມີຜົນສະທ້ອນມາຈາກການຂາດອາຫານ. ຈົ່ງອ່ານບົດທີ 11 ທີ່ເວົ້າເຖິງອາຫານທີ່ມີປະໂຫຍດ ແລະ ພະຍາຍາມກິນອາຫານທີ່ດີທີ່ສຸດເທົ່າທີ່ຈະດີໄດ້. ແຕ່ຖ້າອາການຫາກບໍ່ດີຂຶ້ນຄວນຮີບໄປປຶກສາແພດ.

ຕາບອດທີ່ເກີດຈາກການຕິດເຊື້ອຈາກແມງວັນທີ່ແຜ່ພັນໃນນ້ຳ (onchocerciasis)

ເຊື້ອພະຍາດຊະນິດນີ້ແມ່ນເກີດຂຶ້ນໃນຫຼາຍພາກຂອງອາຟຣິກາ ແລະ ບາງບໍລິເວນພາກໃຕ້ຂອງແມກຊິໂກ, ອາເມລິກາກາງ, ແລະ ພາກເໜືອຂອງອາເມລິກາໄຕ້. ການຕິດເຊື້ອແມ່ນເກີດຈາກແມ່ພະຍາດທີ່ເປັນໜອນໂຕນ້ອຍໆທີ່ຕິດຕໍ່ຈາກຄົນໜຶ່ງໄປຫາອີກຄົນໜຶ່ງທີ່ມີແມງວັນສີດຳໂຕນ້ອຍໆ (ສາມາດກັດຄົນ) ທີ່ເປັນພາຫະນຳເຊື້ອໂລກ.

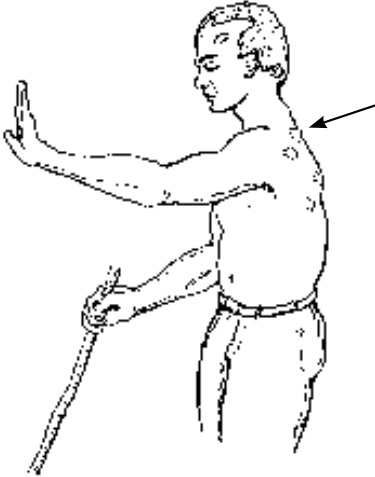
ເມື່ອແມງວັນກັດຄົນມັນກໍຈະປ່ອຍແມ່ພະຍາດໃສ່ທັນທີ.

actual size →

HLI Seattle Health Leader Field Draft Copy International

ອາການຂອງຕາບອດທີ່ເກີດຈາກການຕິດເຊື້ອຈາກແມງວັນທີ່ແຜ່ພັນໃນນໍ້າ:

- ຫຼາຍເດືອນຫຼັງຈາກຖືກແມງວັນດໍາກັດ ແລະ ແມ່ພະຍາດໄດ້ເຂົ້າສູ່ຮາງກາຍຂອງຄົນເຮົາ, ທໍາອິດແມ່ນເລີ່ມຈາກເປັນກອນນ້ອຍໆຢູ່ກອງໜັງ. ຢູ່ໃນປະເທດແຖບອາເມລິກາກອນນ້ຳເກີດຢູ່ຕາມທົ່ວ ແລະ ສວນເທິງຂອງຮາງກາຍ; ສວນຢູ່ໃນອາຟຼິກາກາແມ່ນມັກເກີດຢູ່ຕາມໜ້າເອິກ, ແລະ ສວນລຸ່ມຂອງຮາງກາຍ ແລະ ຂາໂຕ. ສວນຫຼາຍແມ່ນເປັນຂັ້ນກອນປະມານ 3 ຫາ 6 ກອນ. ພວກມັນມີການໃຫຍ່ຂຶ້ນຈົນມີຂະໜາດປະມານ 2-3 ເຊັ່ນຕີເມັດ. ມັນບໍ່ມີຄວາມເຈັບປວດຫຍັງ.
- ອາດຈະເກີດມີອາການຄັນເມື່ອແມ່ພະຍາດມີການຂະຫຍາຍຕົວ.
- ຈະມີອາການເຈັບປວດຕາມຫຼັງ, ປ່າໄຫຼ່ ຫຼື ຄໍ່ກົກຂາ, ຫຼື ມີອາການເຈັບປວດທົ່ວໆໂຕ.
- ກະດັນນໍ້າເຫຼືອງບວມຂຶ້ນຕາມຄໍ່ຕ່າງໆ .
- ຫັງຢູ່ໜ້າທ້ອງ ຫຼື ຫຼັງໜ້າຂຶ້ນເປັນຮູໃຫຍ່ຄືກັບເປືອກໝາກກັງ. ເຮົາສາມາດເຫັນສິ່ງນີ້ໄດ້ໂດຍການທຳເຮົາໃຊ້ແສງຊ່ອງເບິ່ງຈາກອັກຂາງໜັງ.
- ຖ້າວ່າບໍ່ໄດ້ຮັບການຮັກສາແມ່ນຈະເຮັດໃຫ້ໜັງຫຼ່ວງຄືກັບໜັງຜູ ເຖົ້າ. ມັນຈະເກີດເປັນຈຸດ ແລະ ແຜນຂາວຢູ່ສວນລຸ່ມຂອງຂາ. ມັນຈະປະກົດມີຜືນຄັນຢູ່ຕາມແຂນຂາ ແລະ ລໍາຕົວ.
- ບັນຫາທາງສາຍຕາແມ່ນມັນເປັນສາເຫດຂອງຕາບອດໄດ້. ທໍາອິດຕາຈະແດງ ແລະ ມີນໍ້າຕາຫຼາຍ ຫຼັງຈາກນັ້ນແມ່ນອາການເປັນກະດັນຕາ (ໜາ 221). ແກວຕາບໍ່ເຫຼືອມ (ບໍ່ໃສ) ມີຈຸດໆເປັນຊຸມນ້ອຍໆຄືກັບຕາຟອງ (ໜາ 226). ສຸດທ້າຍແມ່ນຈະສູນເສຍການເຫັນເພາະວ່າແກວຕາເປັນບາດ, ແກວຕາຊຸນ, ກະດັນຕາ ຫຼື ບັນຫາອື່ນໆ.

ການປິ່ນປົວຕາບອດທີ່ເກີດຈາກການຕິດເຊື້ອຈາກແມງວັນທີ່ແຜ່ພັນໃນນໍ້າ:

ການປິ່ນປົວແຕ່ທົ່ວທີ່ສາມາດບໍ່ອາດຕາບອດໄດ້. ໃນບໍລິເວນທີ່ມັກເກີດມີໂລກຕາບອດທີ່ເກີດຈາກການຕິດເຊື້ອຈາກແມງວັນທີ່ແຜ່ພັນໃນນໍ້າແມ່ນຄວນໃຫມີການກວດ ແລະ ຮັກສາເມື່ອພົບ ເຫັນອາການວ່າຈະເປັນໂລກນີ້ໂລດ.

- ອີເບັເມຊິນ (ແມກຕີແຊນ: Mectizan) ແມ່ນຢາທີ່ດີທີ່ສຸດເພື່ອຮັກສາຕາບອດທີ່ເກີດຈາກການຕິດເຊື້ອຈາກແມງວັນ, ທ່ານສາມາດຂໍຈາກພະແນກສາທາລະນະສຸກທ້ອງຖິ່ນ. ໄດ້ອທິຂາບາມາຊິນ ແລະ ຊູລາມິນ (Suramin) ແມ່ນຢາທີ່ໃຊ້ຮັກສາຕາບອດທີ່ເກີດຈາກການຕິດເຊື້ອຈາກແມງວັນເຊັ່ນກັນ, ແຕ່ວ່າຢາເຫຼົ່ານີ້ອາດຈະເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ສູ້ ຂະໜາບຫຼາຍກວ່າຈະຊ່ວຍຮັກສາໃຫ້ເຂົາຕາບອດໂດຍສະເພາະເມື່ອຕາຖືກທໍາລາຍ. ການໃສ່ຢາຕ້ອງໃຫ້ ໂດຍພະນັກງານສາທາລະນະສຸກທີ່ມີຄວາມສໍາພັນ, ກ່ຽວກັບປະລິມານການໃຊ້ຢາ ແລະ ຂໍ້ຄວນລະວັງໃນການໃຊ້ຢາເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນສາມາດເບິ່ງລາຍລະອຽດໄດ້ຢູ່ໜາ 377.
- ແອນຕີທຣີດສຕາມິນ (Antihistamines) ຊ່ວຍລຸດຜ່ອນການຄັນໄດ້ (ໜາ 385).
- ການຜາຕັດເອົາກອນອອກແຕ່ທົ່ວທີ່ແມ່ນສາມາດລຸດຜ່ອນຈໍານວນຂອງແມ່ພະຍາດໄດ້.

ການປ້ອງກັນ:

- ແມງວັນສີດໍາແຜ່ພັນໃນນໍ້າທີ່ໄຫຼໄວ. ເຮົາຄວນຈະຖາງຫຍ້າທີ່ຂຶ້ນຕາມແຄມນໍ້າ, ເພື່ອເປັນການລຸດຜ່ອນປະລິມານແມ່ພະຍາດໄດ້.
- ຫຼີກເວັ້ນການນອນກາງເວັນຢູ່ນອກເຮືອນເພາະວ່າແມງວັນຂະນິດນີ້ມັກກັດຄົນໃນເວລາກາງເວັນ.
- ຄວນມີການຮວມມືກັບ ໂຄງການຕ່າງໆ ເພື່ອດໍາເນີນການຄວບຄຸມປະລິມານຂອງແມງວັນດໍາ.
- ການຮັກສາແຕ່ທົ່ວທີ່ສາມາດຮັກສາຕາບອດໄດ້ ແລະ ສາມາດລຸດຜ່ອນການແຜ່ຂະຫຍາຍຂອງເຊື້ອພະຍາດ.

Health Partnership International
Field Director Copy